

Kasvintuotannon osasto
Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date
20.10.2022

Dnro/Dnr/DNo
6195/04.00.20.10/2022

Peruna-ankeroisen virallinen torjuntaohjelma

Virallinen torjuntaohjelma *Globodera pallida* ja *G. rostochiensis* -peruna-ankeroisen hävittämiseksi ja leviämisen estämiseksi

1 Yleistä

Peruna-ankeroista on kahta lajia, Suomessa yleisemmin esiintyvä keltaperuna-ankeroinen (*Globodera rostochiensis*) ja harvinaisempi valkoperuna-ankeroinen (*Globodera pallida*). Molemmista lajeista on vielä eri patotyyppisiä. Euroopan unionissa peruna-ankeroinen on hävitettävä karanteenituhooja. Euroopan komissio on antanut kaikkia jäsenmaita sitovan peruna-ankeroisasetuksen (EU) 2022/1192, jonka mukaan jokaisella jäsenmaalla tulee olla peruna-ankeroisen virallinen torjuntaohjelma.

Suomessa peruna-ankeroisen virallinen torjuntaohjelma on Ruokaviraston päätös. Torjuntaohjelmassa määritellään toimenpiteet ja vaatimukset todetun peruna-ankeroisesiintymän tapauksessa. Torjuntaohjelma koskee Euroopan komission antaman peruna-ankeroisasetuksen mukaista tuotantoa, käytännössä kaikkea perunantuotantoa sekä jäljempänä kohdassa 2.1 mainittuja muiden uudelleen istutettavaksi tarkoitettujen kasvien tuotantoa.

Virallista torjuntaohjelmaa sovelletaan myös aiemman säädöksen perusteella annettuihin torjuntapäätöksiin. Voimassa olevat torjuntapäätökset muutetaan uuden virallisen torjuntaohjelman mukaiseksi viimeistään uusintatarkastuksen jälkeen.

2 Määritelmät

2.1 Kasvilajit, joita peruna-ankeroisen virallinen torjuntaohjelma koskee

- 2.1.1 Lajin *Solanum tuberosum* L (peruna) kuuluvat kasvit, siemeniä lukuun ottamatta.
- 2.1.2 Juurelliset peruna-ankeroisen isäntäkasvit:
Solanum lycopersicum L. (tomaatti), *Solanum melongena* L. (munakoiso)
- 2.1.3 Muut juurelliset kasvit:
Allium porrum L. (purjo eli purjosipuli), *Asparagus officinalis* L. (parsa eli ruokaparsa), *Beta vulgaris* L. (juurikkaat), *Brassica* spp. (kaali- ja sinappikasvit), *Capsicum* spp. (chilit ja paprikat), *Fragaria* L. (mansikka).
- 2.1.4 Seuraavien kasvien sipulit, mukulat ja juurakot, joihin ei sovelleta peruna-ankeroisasetuksen (EU) 2022/1192 liitteessä II olevan 1 kohdan a alakohdassa

 Kasvintuotannon osasto
 Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

 Pvm/Datum/Date   Dnro/Dnr/DNo
 20.10.2022   6195/04.00.20.10/2022

tarkoitettuja virallisesti hyväksytyjä toimenpiteitä, joita kasvatetaan maassa ja jotka on tarkoitettu istutettaviksi uudelleen, lukuun ottamatta sellaisia, joista niiden pakkauksella tai muilla tavoin voidaan antaa todisteet, että ne on tarkoitettu myytäväksi sellaiselle loppukäyttäjälle, joka ei ole osallisena ammattimaisessa kasvin- tai leikkokukkatuotannossa:

Allium ascalonicum L. (salottisipuli), *Allium cepa* L. (ruokasipuli), *Dahlia* spp. (daaliat), *Gladiolus* Tourn. Ex L. (miekkaliljat), *Hyacinthus* spp. (hyasintit), *Iris* spp. (kurjenmiekat), *Lilium* spp. (liljat), *Narcissus* L. (narsissit), *Tulipa* L. (tulppaanit)

2.2 Tuotantopaikka

Maatila tai laajempi kokonaisuus, jossa viljelytoiminnassa käytetään kokonaan tai osin samaa viljelykalustoa.

2.3 Saastunut pelto

Saastuneeksi pelloksi (EU-asetuksessa tarkoitettu saastunut tuotantotila) nimetään peltolohkokesterin mukainen peruslohko tai sen osa, joka virallisen kartoituksen yhteydessä otetun näytteen laboratoriotutkimuksissa on todettu *Globodera*-peruna-ankeroisen saastuttamaksi. Saastuneen pellon nimeämisessä huomioidaan tapauskohtaisesti tuhoajan todennäköinen levinneisyys saastuneeksi todetun näytteen edustamalla peltoalueella; käytännössä on mahdollista, että saastunut pelto käsittää enemmän kuin yhden peruslohkon peltoalueen, lohkojen omistus- ja hallintaoikeudesta riippumatta.

2.4 Saastuneet kasvit

Saastuneiksi kasveiksi tai kasvinosiksi todetaan perunan mukulat sekä muut kohdan 2.1 mukaiset kasvit, jotka ovat peräisin saastuneeksi todetulta pellolta tai jos ne ovat olleet kosketuksessa peruna-ankeroisen saastuttamaksi todettuun maa-ainekseen. Saastuneeksi todetulla pellolla tuotetut kasvit katsotaan saastuneiksi niin kauan, kunnes pelto todetaan uusintatarkastuksessa vapaaksi peruna-ankeroisesta.

2.5 Kestävät lajikkeet (EU-asetuksessa vastustuskykyiset lajikkeet)

Kestävää perunalajiketta viljelemällä peruna-ankeroisen kehittyminen merkittävästi estyy. Ruokavirasto ylläpitää kestävien perunalajikkeiden luetteloita Suomessa viljeltävien lajikkeiden osalta. Paras kestävyysluokka on 9 ja heikoin kestävyysluokka

Kasvintuotannon osasto
Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date   Dnro/Dnr/DNo
20.10.2022   6195/04.00.20.10/2022

on 1. Kestävyyssuokittelu perustuu Euroopan unionin jäsenmaiden viranomaisten virallisissa testeissä todettuun ja hyväksytyyn kestävyysluokkaan.

3 Torjunta- ja hävittämistoimenpiteet

3.1 Saastunutta peltoa koskevat vaatimukset

3.1.1 Saastuneella pellolla ei saa

- tuottaa eikä varastoida perunaa, (katso kohta 3.1.3)
- tuottaa eikä varastoida kohdassa 2.1.2 lueteltuja isäntäkasveja;
- tuottaa eikä varastoida kohdissa 2.1.3 ja 2.1.4 lueteltuja uudelleenistutettavaksi tarkoitettuja kasveja, ellei tuotettuihin kasveihin tai kasvinsiin sovelleta asianmukaista puhdistusmenetelmää; pesua tai harjaamista siten, ettei peruna-ankeroisen leviämiskaavaa ole.

Saastunutta peltoa ei saa hoitaa koko kasvukauden ajan kestävässä avokesantona.

3.1.2 Korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueella

Saastunut pelto on pidettävä kasvipeitteisenä pakollisia viljelytoimenpiteitä lukuun ottamatta ympäri vuoden, kunnes pelto todetaan vapaaksi peruna-ankeroisesta ja rajoitukset kumotaan.

3.1.3 Muualla kuin korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueella saastuneella pellolla voidaan tuottaa perunaa seuraavin edellytyksin:

A. Kun todettu esiintymä on keltaperuna-ankeroinen (*Globodera rostochiensis*)

[Peruna-ankeroisen kestävä lajike](#) käyttäen saa tuottaa muuta perunaa kuin istutettavaksi tarkoitettua perunaa;

- joka vuosi, jos lajikkeen ankeroinen kestävyysaste patotyyppin Ro1 suhteen on luokkaa 8 tai 9, tai
- joka neljäs vuosi; perunan jälkeen kolme väli vuotta, kun viljellyn perunalajikkeen kestävyysaste patotyyppin Ro1 suhteen on ollut luokkaa 6, 7 tai HR.

Kasvintuotannon osasto

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date

20.10.2022

Dnro/Dnr/DNo

6195/04.00.20.10/2022

B. Kun todettu esiintymä on valkoperuna-ankeroinen (*Globodera pallida*)

Peruna-ankeroisen kestävää lajiketta käyttäen saa tuottaa muuta perunaa kuin istutettavaksi tarkoitettua perunaa;

- joka vuosi, jos lajikkeen kestävyysaste patotyyppien Pa2 ja Pa3 suhteen on vähintään luokkaa 8 tai 9, tai
- joka neljäs vuosi; perunan jälkeen kolme välivuotta, kun viljellyn perunalajikkeen kestävyysaste patotyyppien Pa2 suhteen on vähintään luokkaa 6.

C. Kun todettu esiintymä on sekä kelta- että valkoperuna-ankeroinen (*Globodera rostochiensis* ja *G. pallida*)

Peruna-ankeroisen kestävää lajiketta käyttäen saa tuottaa muuta perunaa kuin istutettavaksi tarkoitettua perunaa;

- joka vuosi, jos lajikkeen kestävyysaste patotyyppien Ro1 ja Pa2 suhteen on vähintään luokkaa 8 tai 9 ja samanaikaisesti Pa3 -patotyyppien suhteen vähintään luokkaa 6, tai
- joka neljäs vuosi, jos lajikkeen kestävyysaste patotyyppien Ro1 ja vähintään toisen peruna-ankerois-patotyyppien suhteen on vähintään luokkaa 6.

D. Kun tuotetaan varhaisperunaa ja kun esiintymä on peruna-ankeroinen (*Globodera rostochiensis* ja/tai *G. pallida*)

Edellä A-C kohdissa luetelluista perunalajikkeiden kestävyysvaatimuksista poiketen, voidaan varhaisperunaa tuottaa joka vuosi, jos sadonkorjuu tehdään ja koko kasvusto hävitetään viimeistään heinäkuun 7 päivään mennessä. Peltoon on kylvettävä peitekasvi viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun koko kyseisen pellon perunasato on korjattu.

3.2 Saastunutta perunaa ja saastuneita kasveja koskevat vaatimukset

- Saastuneeksi määriteltyä perunaa ei saa käyttää eikä luovuttaa siemenperunaksi / istutettavaksi tarkoitettuksi perunaksi.
- Saastuneeksi määritellyn perunan saa markkinoida ainoastaan tuotantopaikalla tehdyn käsittelyn jälkeen. Perunoiden mukana oleva maa-aines on poistettava kokonaan lajittelemalla, harjaamalla tai pesemällä perunat siten, ettei peruna-ankeroisen leviämiskaavaa perunantuotantoon ole.

Kasvintuotannon osasto

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date

20.10.2022

Dnro/Dnr/DNo

6195/04.00.20.10/2022

- c) Saastuneeksi määritellyt perunat voidaan toimittaa käsittelemättöminä teolliseen jalostukseen tai lajitteluprosessiin, jos perunat kuljetetaan suoraan tuotantopaikalta käsittelylaitokseen, jossa on tapauskohtaisesti perunan maa-ainesjätteen, perunan pesuprosessin jätevedet mukaan lukien, sekä muun perunajätteen osalta asianmukaiset ja virallisesti hyväksytyt jätteenkäsittelymenettelyt, joiden osalta on todettu, ettei riskiä peruna-ankeroisen leviämisestä ole. Ruokavirasto tekee tarvittavat tarkastukset ja nimeää laitokset, jotka se hyväksyy ankeroisen suhteen saastuneen perunan vastaanottoon. Saastuneeksi määritellyn perunaerän toimittamisesta on aina ilmoitettava vastaanottajalle kirjallisesti.
- d) Kohdassa 2.1.2 mainittuja saastuneeksi määriteltyjä kasveja ei saa käyttää uudelleenistutukseen. Kohdissa 2.1.3 ja 2.1.4 mainittuja saastuneeksi määriteltyjä kasveja voidaan käyttää uudelleenistutukseen sen jälkeen, kun kasvit tai kasvinosat on puhdistettu asianmukaisia menetelmiä käyttäen tai kasveista on poistettu maa-aines kokonaan pesemällä tai harjaamalla siten, ettei peruna-ankeroisen leviämisvaaraa perunantuotantoon ole.

3.3 Muut vaatimukset

- a) Saastuneen pellon maa-ainekseen ja saastuneeseen kasvimateriaaliin kosketuksissa olleet koneet, työvälaineet ja laitteet, myös muut kuin perunantuotannossa käytettävät, on puhdistettava saastuneella pellolla niin, että ne ovat käytännössä vapaita maa-aineksesta. Tarvittaessa tarkempi puhdistus on tehtävä tuotantopaikalla koneiden ja laitteiden puhdistukseen ja pesuun tarkoitetussa paikassa, jossa tuhoajan leviämiskäyttöä ei ole.
- b) Saastuneen kasvimateriaalin varastotilat on puhdistettava maa-aineksesta työskentelyn tai käytön jälkeen.
- c) Saastuneelta pellolta tai saastuneesta kasvimateriaalista peräisin oleva kasvijäte, maa-aines ja pesuvedet on käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu vaaraa peruna-ankeroisen leviämiseen.
- d) Saastuneella pellolla tuotettu peruna on merkittävä ja pidettävä varastossa erillään muilla pelloilla tuotetuista perunoista.

Kasvintuotannon osasto
Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date
20.10.2022

Dnro/Dnr/DNo
6195/04.00.20.10/2022

- e) Saastuneen pellon maa-ainesta, muuta kasvialustaa, siirtonurmi mukaan luettuna, lantaa ja kompostia ei saa myydä tai muutoin luovuttaa maa- ja puutarhatalouden viljelytarkoituksiin.
- f) Tuotantopaikan omaan käyttöön tuotettu istutettavaksi tarkoitettu peruna tulee viljellä ja varastoida erillään muusta perunasta.
- g) Toimijan on luotettavasti osoitettava saastuneella pellolla viljelemänsä istutusperunan lajike ja alkuperä.
- h) Toimijan, joka tulee tietoiseksi peruna-ankeroisen aiheuttamista oireista, jotka johtuvat siitä, että perunalajikkeen kestävyyskyky on murtunut tai muuttunut ankeroidslajin, patotyyppin tai virulenssiryhmän koostumuksen poikkeuksellisen muutoksen vuoksi, on ilmoitettava asiasta kasvinterveyden valvontaviranomaiselle.

4 Tuotantopaikan todennäköistä saastunutta koskevat toimenpiteet

Kasvinterveyden valvontaviranomainen voi määrätä toimenpiteitä tuotantopaikalla todetun ankeroidsaastunnan tapauksissa tuotantopaikan sellaisille muille perunantuotannossa oleville pelloille, joita ei ole valvontaviranomaisen toimesta virallisesti kartoitettu. Tällöin kyseiset pellot määrätään todennäköisesti saastuneiksi pelloiksi.

4.1 Todennäköisesti saastunutta peltoa koskevat vaatimukset

Todennäköisesti saastuneella pellolla perunantuotannossa tulee käyttää peruna-ankeroisen suhteen kestäväntä käytettävissä olevaa perunalajiketta; tuotantopaikalla todetun ankeroidslajin mukaisesti patotyyppien Ro1, Pa2 ja Pa3 suhteen vähintään luokka 6 tai HR oleva perunalajiketta. Heikomman kestävyyskyvyn omaavan perunalajikkeen käyttö on hyväksyttyä samalla pellolla enintään yhtenä kolmesta vuodesta.

4.2 Todennäköisesti saastuneelta pellolta peräisin olevaa perunaa koskevat vaatimukset

- a) Todennäköisesti saastuneelta pellolta peräisin olevan perunan saa siirtää pois kyseiseltä tuotantopaikalta ainoastaan tuotantopaikalla tehdyn käsittelyn jälkeen. Perunoiden mukana oleva maa-aines on poistettava kokonaan lajittelemalla,

Kasvintuotannon osasto

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date

20.10.2022

Dnro/Dnr/DNo

6195/04.00.20.10/2022

harjaamalla tai pesemällä perunat siten, ettei peruna-ankeroisen leviämisvaaraa ole.

- b) Kuluttajapakkaukseen pakatun ja/tai suoraan päivittäistavarakaupan ketjuun markkinoitavan perunan saa toimittaa ilman edellisessä kohdassa tarkoitettua käsittelyä, jos voidaan varmistaa, ettei peruna-ankeroisen leviämisvaaraa perunantuotantoon ole.
- c) Peruna voidaan myös toimittaa kyseisen tuotantopaikan ulkopuolelle käsittelemättömänä teolliseen jalostukseen tai lajitteluprosessiin, jos perunat kuljetetaan suoraan tuotantopaikalta käsittelylaitokseen, jossa on tapauskohtaisesti perunan maa-ainesjätteen, perunan pesuprosessin jätevedet mukaan lukien, sekä muun perunajätteen osalta asianmukaiset ja virallisesti hyväksytyt jätteenkäsittelymenettelyt, joiden osalta on todettu, ettei riskiä peruna-ankeroisen leviämisestä perunantuotantoon ole. Ruokavirasto tekee tarvittavat tarkastukset ja nimeää laitokset, jotka se hyväksyy ankeroiden suhteen saastuneen perunan vastaanottoon.

5 Uusintatarkastus

Saastuneiksi todetuilla pelloilla on tehtävä maa-aineksen näytteenottoon perustuva virallinen uusintanäytteenottotarkastus aikaisintaan kuuden ja viimeistään yhdeksän kasvukauden jälkeen siitä, kun toimenpiteet on käytännössä voitu aloittaa.

Jos uusintatarkastuksessa todetaan peruna-ankeroista, toimenpiteitä jatketaan ja seuraava tarkastus tehdään taas aikaisintaan kuuden ja viimeistään yhdeksän kasvukauden jälkeen.

6 Torjunta- ja hävittämistoimenpiteiden kumoaminen

Kun uusintatarkastuksessa ja maanäytteissä ei enää todeta peruna-ankeroissaastunutta, kaikki asetetut rajoitukset ja vaatimukset kumotaan.

Kasvintuotannon osasto
Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date   Dnro/Dnr/DNo
20.10.2022   6195/04.00.20.10/2022

7 Tiedoksi perunan markkinointi ja vienti

Pääsääntöisesti markkinoitavassa perunassa ei saa esiintyä peruna-ankeroista. Käytännössä EU:n sisällä markkinoitavan perunan tulee täyttää tässä päätöksessä edellä mainitut vaatimukset.

Kolmansiin maihin viennissä vastaanottajamaa asettaa tuonnille vaatimukset. Yleensä vaatimuksena on, että peruna on tuotettu pellossa, joka on ankeraisen suhteen tutkittu, eikä ankeroista ole todettu. Viennissä usein vaatimuksena on myös perunaerässä olevan maa-aineksen määrän prosenttiraja.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2022

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2022

Ylijohtaja   Pia Mäkelä

Yksikönjohtaja   Tuula Mäki-Valkama

Päätös on allekirjoitettu sähköisesti